

Dosarul nr. 2ra-1644/19

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) O. Parfeni
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) I. Cimpoi, A. Danilov, I. Secrieru

ÎNCHEIERE

11 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 2 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de Gheorghe Străisteanu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 14 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 17 septembrie 2018 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând să fie constatat faptul încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale din 18 august 2016, fapt stabilit și prin 3 încheieri irevocabile judecătorești din 28 decembrie 2016, 26 mai 2017 și 28 martie 2018, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu a sumei de 130 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și finisarea în termen rezonabil a cauzei penale din 18 august 2016.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 18 august 2016 a expediat în adresa Procuraturii Generale o plângere prin care a sesizat despre furtul, sustragerea armei de foc de model IJ-75, care îi aparține cu drept de proprietate și care se afla la păstrare la Inspectoratul de Poliție Strășeni.

La 19 septembrie 2016, prin ordonanță, a fost recunoscut în calitate de parte vătămată.

La 26 septembrie 2016 a fost pornită cauza penală nr. 2016338059, care a fost strămutată după competență în Procuratura Anticorupție.

La 28 decembrie 2016, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecătorul de instrucție a emis o încheiere judecătorească irevocabilă prin care a admis plângerea privind încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei penale nr. 2016338059, a obligat procurorul să accelereze urmărirea penală și să adopte, în termen rezonabil, o hotărâre în condițiile legii.

Încheierea judecătorului de instrucție din 28 decembrie 2016 nu a fost executată, procurorii nu au întreprins nici o acțiune, măsură care ar urgenta, accelerarea urmării penale, dimpotrivă sau întreprins măsuri ilegale pentru a tergiversa finisarea urmării penale și protejarea persoanelor vinovate de răspundere penală.

La 30 decembrie 2017, în cadrul procesului penal nr. 2016338059, a înaintat o cerere prin care a solicitat să fie recunoscut în calitate de parte civilă și a depus o acțiune civilă cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat.

La 17 februarie 2017, prin ordonanța ilegală a Procuraturii Anticorupție, a fost respinsă cererea de recunoaștere în calitate de parte civilă și respectiv, a fost respinsă și acțiunea civilă.

La 26 mai 2017 judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a emis o încheiere irevocabilă prin care a admis plângerea, a anulat ordonanța procurorului din 17 februarie 2017, a obligat procurorul să efectueze un control suplimentar, în scopul neîngrădirii drepturilor și a intereselor lui Gheorghe Străisteanu pe dosarul penal nr. 2016338059.

La 3 iulie 2017, peste 5 luni de la data înaintării cererii privind recunoașterea în calitate de parte civilă și depunerii acțiunii civile, procurorul a emis o ordonanță prin care a dispus recunoașterea lui Gheorghe Străisteanu în calitate de parte civilă în sumă de 32 000 lei cu titlu de prejudiciu material și 330 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

La 28 martie 2018 judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a emis încă o încheiere judecătorească irevocabilă prin care a dispus: admiterea cererii înaintată de petiționarul Gheorghe Străisteanu prin care solicită accelerarea urmării penale și atenționarea procurorului asupra necesității finisării urmării penale într-un termen cât mai restrâns.

Reclamantul a invocat că până la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată nu a fost executată nici a 2-a încheiere a judecătorului de instrucție din 28 martie 2018.

Astfel, procesul penal în cauza nr. 2016338059 din 18 august 2016, care nu prezintă nici o complexitate, durează 2 ani și o lună, fiind supus în imposibilitatea soluționării acțiunii civile.

A menționat că acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, ale procurorilor în Procuratura Anticorupție, comise intenționat în privința sa, constatate prin 3 încheieri judecătorești irevocabile, cad sub incidența prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Cauza penală din 18 august 2016, nu este dificilă din punct de vedere factologic sau juridic, nu prezintă nici o complexitate, deoarece pe dosar nu a fost necesar efectuarea unor acțiuni procedurale complexe.

Făptuitorii infracțiunii sunt cunoscuți, probele acumulate au demonstrat cu lux de amănunte săvârșirea infracțiunilor anume de aceste persoane, doar că procurorii nu doresc finisarea urmăririi penale și trimiterea cauzei în instanța de judecată.

A indicat că în calitate de parte vătămată s-a comportat conform legislației în vigoare, s-a prezentat la toate citațiile organului de urmărire penală, a întocmit și a prezentat în termenul stabilit de lege explicațiile, probele, acțiunea civilă și alte documente necesare pentru soluționarea cauzei, iar tergiversarea examinării și finisării urmăririi penale se datorează exclusiv comportamentului abuziv a organului de urmărire penală care intenționat a tergiversat și tergiversează finisarea cauzei penale din 18 august 2018.

Finisarea examinării cauzei penale, este extrem de importantă, întrucât este vorba despre încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale din 18 august 2016, timp de 2 ani și o lună, nu poate recupera prejudiciul material și moral cauzat. Prejudiciul moral este în directă legătură cu acțiunea ilegală a organului de urmărire penală și a procurorilor.

A remarcat că, în afara oricăror dubii că a fost pornită o cauză penală încă la 18 august 2016, însă prin refuzurile repetate și nemotivate de a examina și finisa cauza penală, în termen procedural, procurorii au trecut peste termenul rezonabil necesar pentru examinarea și finisarea cauzei penale din 18 august 2016, iar circumstanțele în care procurorii refuză să acționeze, a provocat daune morale și materiale irecuperabile, încălcarea obligațiilor și a competenței prevăzute de lege de către organul de urmărire penală și procurori, i-a cauzat prejudiciu moral care dă teme pentru răspunderea delictuală a statului.

Prin hotărârea din 14 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Gheorghe Străisteanu.

S-a constatat ca fiind încălcat dreptul lui Gheorghe Străisteanu la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 500 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea soluției prima instanță a conchis că dreptul reclamantului la judecarea în termen rezonabil a acțiunii sale civile în cadrul cauzei penale 2016338059 este încălcat.

Astfel, instanța a stabilit că urmărirea penală în cadrul cauzei penale nr. 2016338059 nu este finalizată, iar prin încheierile Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2016, 26 mai 2017 și 28 martie 2018 au fost admise plângerile lui Gheorghe Străisteanu, a fost anulată ordonanța procurorului din 17 februarie 2017 privind refuzul în recunoașterea lui Străisteanu Gheorghe în calitate de parte civilă pe dosarul penal 2016338059, procurorul a fost obligat să accelereze urmărirea penală și atenționat asupra necesității finalizării acesteia într-un termen restrâns.

A menționat că încheierile Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2016, 26 mai 2017 și 28 martie 2018, au puterea lucrului judecat, iar

acest efect face imposibil o altă apreciere într-un alt proces al faptelor juridice care au fost deja stabilite prin aceste încheieri judecătorești.

Referitor la cuantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat, instanța a remarcat că suma solicitată de reclamant în cuantum de 130 000 lei este excesivă și disproporționată principiilor compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral.

La 14 decembrie 2018 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii din 14 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

La 17 decembrie 2018 Gheorghe Străisteanu a declarat apel împotriva hotărârii din 14 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărârii, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 130 000 lei cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale din 18 august 2016.

Prin decizia din 2 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Gheorghe Străisteanu și de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 14 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La 25 iunie 2019 Ministerul Justiției a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

În acest sens, a invocat că au fost aplicate eronat normele de drept material și apreciate arbitrar probele anexate la materialele dosarului.

Totodată, consideră că pe lângă omisiunea de a demonstra înaintarea unei acțiuni civile, reclamantul nu a probat nici într-un fel survenirea prejudiciului moral pe motivul neexaminării în termen rezonabil a cauzei penale, pretinzând formal și declarativ existența acestui prejudiciu.

Iar, suma prejudiciului moral ce a fost acordată este neîntemeiată, în acele condiții în care, nu au fost prezentate probe veridice, admisibile, pertinente și concludente care să confirme faptul vătămării drepturilor personale nepatrimoniale privind integritatea morală, psihică, socială, prezumție valabilă până la proba contrarie.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 3 mai 2019, fiind recepționată de Ministerul Justiției la aceeași dată de pe site-ul Curții de Apel Chișinău.

Din aceste considerente, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității

recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari